

بانک توسعه اسلامی؛ نگاهی جامع و کاربردی

بخش اول

فراز صادق وزیری

دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی



بانک توسعه اسلامی یکی از موسسات بزرگ مالی و توسعه ای بین المللی و بازوی اقتصادی سازمان کنفرانس اسلامی محسوب می گردد که با هدف پیشبرد توسعه اقتصادی و پیشرفت اجتماعی کشورهای عضو و جوامع مسلمان کشورهای غیر عضو، در تاریخ ۲۰ اکتبر ۱۹۷۵ میلادی از سوی ۲۲ کشور اسلامی و با سرمایه اولیه ۷۵۵ میلیون دینار اسلامی در جده عربستان تاسیس گردید و هم اکنون اعضای بانک در برگیرنده ۵۶ کشور از چهار قاره آسیا، آفریقا، اروپا و آمریکا می باشند و سرمایه پذیره نویسی شده این بانک در حال حاضر نیز بالغ بر سی میلیارد دینار اسلامی است.

ساختار طبق اساسنامه، ارکان بانک توسعه اسلامی شامل هیئت عامل، هیئت مدیره اجرایی و ریاست بانک به شرح ذیل می باشد:

- هیئت عامل سالی یکبار تشکیل جلسه می دهد و هر کشور عضو دارای یک نماینده در هیئت عامل می باشد.

- هیئت مدیره اجرایی شامل ۱۴ عضو می باشد که ۷ عضو آن از طرف هفت کشوری که بیشترین سهام را دارند انتخاب می شوند و ۷ عضو دیگر توسط سایر نمایندگان در هیئت عامل انتخاب می شوند.

- ریاست بانک که به عنوان مدیر عامل بانک عمل می کند. در حال حاضر ریاست بانک به عهده آقای دکتر احمد محمد علی المدنی از کشور عربستان است. رئیس بانک عملیات اجرایی بانک را تحت نظر هیئت مدیره اجرایی انجام می دهد.

مأمانه



شماره ۱۵ و ۱۶ - اسفند ماه ۸۶



سهام داران اصلی:

هفت سهام دار عمده بانک به ترتیب عبارتند از: عربستان سعودی ۲۴.۸٪، کویت ۱۰٪، لیبی ۱۰٪، ایران ۸.۷٪، مصر ۸.۶٪، ترکیه ۷.۸٪، امارات متحده عربی ۷٪.

شیوه های تامین مالی و عملیات بانک

الف) عملیات تامین مالی پروژه ای (بلند مدت)
انواع تسهیلاتی که برای اجرای طرحها یا اعتبارات پروژه ای ارائه میشود عبارتند از وام، اجاره به شرط تملیک، فروش اقساطی، کمکهای فنی، مشارکت در سرمایه، تسهیم سود، استصناع و خطوط اعتباری.

۱- وام: (Loan)

این نوع از تسهیلات برای طرحهایی با آثار اجتماعی و اقتصادی قابل توجه که زمان اجرای طولانی دارند و ممکن است درآمدزا هم نباشند بکار می رود. وامها به دولتها یا موسسات عمومی و غالباً به کشورهای کمتر توسعه یافته عضو برای اجرای طرحهای زیربنایی و صنعتی اعطا میشود.

۲- اجاره به شرط تملیک (Leasing)

براساس شیوه اجاره به شرط تملیک، مالکیت اموال اجاره داده شده در طول دوره اجرا که ممکن است ۱۵ سال به طول بیانجامد، در اختیار بانک توسعه اسلامی خواهد بود و پس از بازپرداخت آخرین قسط اجاره به عنوان هبه به مالکیت ذینفع انتقال می یابد.

۳- فروش اقساطی: (Instalment Sale)

فروش اقساطی شبیه اجاره به شرط تملیک است، با این تفاوت عمده که در فروش اقساطی مالکیت سرمایه در زمان تحویل به ذینفع منتقل میگردد. براساس این شیوه، بانک تجهیزات و ماشین آلات را خریداری میکند و با اعمال درصدی سود به ذینفع می فروشد.

۴- مشارکت در سرمایه: (Participation Equity)

بانک توسعه اسلامی در سهام شرکتها و موسسات (از جمله نهادهای مالی اسلامی) در کشورهای عضو که بطور بالقوه درآمدزا و مطابق با اصول شریعت باشند و همچنین تاثیر توسعه ای عمده ای بر اقتصاد کشورهای خود داشته باشند، مشارکت می نماید.

هنگامی که انتظار بازده معقولی از سرمایه گذاری وجود دارد، بانک توسعه اسلامی از طریق "مشارکت در سرمایه"، وجوه مورد نیاز را به منظور تقویت ساختار سرمایه ای آن شرکت و

ایجاد جلب اطمینان دیگر سرمایه گذاران در شرکت تامین می نماید. مشارکت بانک حداکثر معادل ۱/۳ سرمایه ثبت شده است.

۵- تسهیم سود: (Profit Sharing)

این شیوه تامین مالی شباهت زیادی با تامین مالی به صورت سرمایه گذاری مشترک دارد. بدین ترتیب که بانک در همکاری با دیگر تامین کنندگان مالی، سرمایه گذاری مشترک می نماید. سود یا زیان حاصله نیز به تناسب سرمایه گذاری میان شرکا توزیع میگردد.

۶- اعطای خط اعتباری به موسسات مالی توسعه ملی کشورهای عضو: (Line of Financing)

بانک توسعه اسلامی علاوه بر تامین مالی پروژه ها، اقدام به اعطای خطوط اعتباری به نهادهای توسعه ملی (NDFIs) بانکهای اسلامی (IBs) در کشورهای عضو بویژه جهت پیشبرد رشد و توسعه پروژه های با مقیاس کوچک و متوسط در بخش صنعت و کشاورزی و پروژه های زیر بنایی می نماید. (در ایران بانک صنعت و معدن، بانک کشاورزی و بانک توسعه صادرات)

۷- استصناع: (Istisna's)

استصناع، قراردادی است که به موجب آن یک طرف قرارداد تعهد می نماید تا کالای مشخصی

را با ویژگی معین، قیمت مشخص و در یک زمان خاص تولید کند که عمدتاً شامل هر گونه فرایند تولید، ساخت، مونتاژ یا بسته بندی می گردد، همچنین استصناع می تواند در تامین مالی کالاهای سرمایه ای و حتی کالاهای غیر قابل ملموسی چون گاز و برق بکار رود.

۸- کمک فنی: (Technical Assistance)

علاوه بر موارد مزبور، بانک برخی کمکهای فنی را نیز بصورت بلاعوض یا وام برای فراهم آوردن مهارتهای فنی جهت کمک به طرحها مانند تهیه مطالعات امکان سنجی، طراحی و مهندسی، نصب و ارائه خدمات مشاوره ای از قبیل تعیین سیاست ها، مطالعات بخش ها، تحقیقات و غیره به کشورهای عضو کمتر توسعه یافته اعطاء می کند.

شایان ذکر است اولویت تامین مالی به صورت کمک بلاعوض عمدتاً به کشورهای کمتر توسعه یافته و بویژه جهت پروژه های زیر بنایی و کشاورزی داده می شود.

همچنین خاطر نشان میگردد، عملیات کمک فنی اساساً جهت بخش عمومی در نظر گرفته شده است در حالی که بخش خصوصی امکان انتفاع از این کمکها را در موارد مشخصی خواهد داشت.

شیوه درخواست استفاده از تسهیلات پروژه ای:

درخواست هر نوع تامین مالی (اعم از تامین مالی پروژه ها و یا تامین مالی تجاری) بایستی از طریق کانال رسمی مربوطه در هر کشور به بانک توسعه اسلامی ارسال گردد. در جمهوری اسلامی ایران، مرجع رسمی مربوطه وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان سرمایه گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران) میباشد. جهت استفاده از تسهیلات بانک توسعه اسلامی مراحل ذیل می باید طی شود:

طرحهای دولتی:

۱- معرفی پروژه توسط رئیس دستگاه مربوطه به سازمان مدیریت و برنامه ریزی.

۲- تایید طرح توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی، مبادله موافقتنامه با سازمان مذکور، لحاظ نمودن بخش ریالی بودجه مورد نیاز طرح در بودجه سنواتی دستگاه مربوطه و همچنین پیش بینی ریال مورد نیاز جهت بازپرداخت اصل و هزینه های تبعی تسهیلات اخذ شده در بودجه سنواتی دستگاه مربوطه.

۳- معرفی رسمی طرح به وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان سرمایه گذاری) از سوی

عملیات تامین مالی تجاری

بانک توسعه اسلامی بخشی از

عملیات مالی گسترده بانک

توسعه اسلامی می باشد.

عملیات تامین مالی تجاری هم

صادرات کالاهای کشورهای

عضو و هم واردات آنها را

تحت پوشش قرار می دهد.

سازمان مدیریت و برنامه ریزی به همراه جدول زمانی پروژه ها و همچنین تفکیک هزینه های ریالی و ارزی طرح (به دلار آمریکا) همراه با مدارک بندهای (۱) و (۲) فوق، همچنین تهیه و ارسال اسناد و مدارک ذیل توسط متقاضی تسهیلات (حداقل شش ماه قبل از سالی که پروژه مورد نظر بایستی توسط بانک مذکور مورد بررسی قرار گیرد) ضروری میباشد:

الف- گزارش کامل توجیه فنی - اقتصادی و مالی طرح (Fesibility Study) به زبان انگلیسی

ب- اساسنامه و صورت حساب های مالی (ترازنامه، صورت سود و زیان و ...) موسسه متقاضی به زبان انگلیسی.

۴- پس از ارزیابی و تصویب هر طرح توسعه بانک توسعه اسلامی (که حداقل یکسال بطول خواهد انجامید)، بایستی مصوبه شورای اقتصاد جهت طرح مذکور اخذ و ارائه گردد.

۵- اخذ مصوبه هیئت وزیران در این خصوص: مجاز بودن دستگاه مربوطه جهت استفاده از تسهیلات بانک توسعه اسلامی، مجاز بودن امضاء و مبادله موافقتنامه اخذ تسهیلات توسط متقاضی و همچنین مجاز بودن وزارت امور اقتصادی و دارایی جهت صدور ضمانتنامه.

۶- امضاء موافقتنامه اخذ وام با بانک توسعه اسلامی، صدور ضمانتنامه و لازم الاجرا شدن موافقتنامه مذکور.

۷- برگزاری مناقصه و تشریفات مربوطه به آن و اجرای طرح مذکور.

طرح های بخش خصوصی:

در خصوص طرح های بخش خصوصی فقط رعایت بندهای ۳ (صرفاً قسمت الف و ب) الی ۷ الزامی میباشد مضافاً علاوه بر آن، لازم است طرحهای بخش خصوصی مدارک ذیل را ارائه نمایند:

(۱) ارائه تاییدیه مقررات ارزی و مالی مصوب بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و گواهی ثبت آماری.

(۲) ارائه تاییدیه سیستم بانکی (بانک عامل) دایر بر توزیع وثایق کافی جهت تامین و پوشش اقساط بازپرداخت تسهیلات مالی شامل اصل و فرع هزینه های مربوط در سررسید.

در حال حاضر تسهیلات اعطای پروژه ای (بلندمدت) از محل منابع عادی سرمایه ای بانک توسعه اسلامی (IDB/OCR) و عمدتاً

دارای نرخ کارمزد ۶ درصد (که با اعمال تخفیف خوش حساسی به میزان ۱۵٪، نرخ موثر اعتبار به ۵/۱ درصد کاهش می یابد) و دوره بازپرداخت ۱۲ ساله به اضافه دوره ساخت یا مهلت (Gestation Period) ۳ ساله میباشد.

ب) عملیات تامین مالی تجاری (کوتاه مدت)

انواع تسهیلات تجاری:

عملیات تامین مالی تجاری بانک توسعه اسلامی بخشی از عملیات مالی گسترده بانک توسعه اسلامی می باشد. عملیات تامین مالی تجاری هم صادرات کالاهای کشورهای عضو و هم واردات آنها را تحت پوشش قرار می دهد. شیوه های تامین مالی مزبور که بانک آنها را اصطلاحاً Window می نامد، دوشق عمده را در بر میگیرد که عبارتند از:

الف) عملیات تامین مالی تجاری واردات Import Trade Financing Operations
ب) طرح تامین مالی صادرات Scheme Export Financing

عملیات تامین مالی تجاری واردات (ITFO)

عملیات تامین مالی واردات اساساً به منظور فراهم کردن ابزاری جهت بکارگیری منابع مازادی که بانک جهت عملیات میان مدت و بلندمدت خود فوراً به آنها احتیاج ندارد از سال ۱۹۷۷ شروع به فعالیت نمود. هدف طرح مزبور عبارتند از:

الف) استفاده از نقدینگی مازاد بانک جهت کسب درآمد برای بانک

ب) ارتقاء تلاش های توسعه ای کشورهای عضو از طریق واردات کالاهای توسعه ای

ج) افزایش مبادلات تجاری کشورهای عضو

شرایط و ضوابط تامین مالی (ITFO):

تمام کالاهای توسعه ای نظیر نفت، تولیدات حاصل از نفت، مواد خام، کالاهای صنعتی، سیمان و ... واجد شرایط برای تامین مالی میباشد (معامله براساس عقد اسلامی مباحه صورت میگیرد و ۱۰۰٪ ارزش کالا مورد معامله و قابل تامین است).

دوره بازپرداخت بین ۹ تا ۳۰ ماه میباشد. دوره مزبور به نوع کالای وارداتی و منبع عرضه آن (عضو یا غیر عضو) بستگی دارد.

تولید کشورهای عضو	تولید کشورهای غیر عضو	حداکثر دوره باز پرداخت (به واحد ماه):
۱۸	۹	نفت خام و فرآورده های نفتی
۱۵	۱۲	محصولات کفنی
۱۸	۱۵	کود
۱۸	۱۲	مصالح ساختمانی
۱۸	۱۲	مواد خام صنعتی
۲۴	۱۲	کالاهای صنعتی واسطه ای
۳۰	۳۰	کالاهای سرمایه ای

- نرخ کارمزد (Mark up) براساس ۱۲ ماه لایبور (Libor) دلار یا هر نوع ارز مورد معامله (منعکس شده بر روی صفحه مخایره شده توسط خبرنگاری رویتر) بعلاوه نرخ سودی (Spread) که براساس نرخ ریسک اعتبار شرکت تعیین میشود، محاسبه میگردد. در تمام شرایط نرخ کارمزد اعمال شده از سوی IDB قابل رقابت با نرخ های بازار میباشد. در تعیین نرخ کارمزد عوامل و فاکتورهایی نظیر نرخ ریسک ذینفع و دوره تامین مالی مدنظر قرار میگیرد.

- در صورت خرید و واردات از کشورهای غیر





موافقت ذینفع با شرایط و ضوابط تسهیلات به بانک توسعه اسلامی و ارائه تضمین بانک ضامن توسط ذینفع، موافقتنامه مربوطه لازم الاجراء گردیده و ذینفع میتواند نسبت به گشایش اعتبار اقدام نماید.

ج- از گشایش اعتبار و بر مبنای مبلغ مورد نیاز جهت واردات کالای مورد نظر، مبلغ مندرج در اعتبار اسنادی گشایش شده و در چارچوب توافقات صورت پذیرفته، از سوی بانک توسعه اسلامی به حساب فروشنده واریز می گردد و بدین ترتیب کالای مورد نظر قابل حمل خواهد بود.

کالای مورد نیاز تنها در شرایطی میتواند از کشورهای غیر عضو خریداری و وارد شود که: الف) کالای فوق الذکر در کشورهای عضو موجود نباشد.

ب) شرایط مربوطه (از قبیل ارزش کالای موجود در کشورهای عضو) قابل رقابت با ارزش همان کالا عرضه شده از کشورهای غیر عضو نباشد.

عملیات و طرح تامین مالی صادرات (EFS)

طرح مذکور در سال ۱۹۸۷ توسط بانک توسعه اسلامی بشکل صندوق ویژه تدارک گردید و هدایت و اداره آن را نیز بانک توسعه اسلامی خود به عهده گرفت. بودجه و منابع طرح، جدای از بودجه و منابع بانک می باشد. هدف طرح یاد شده، ارتقاء تجارت بین کشورهای عضو از طریق تدارک تامین مالی برای صادرات کشورهای مشارکت کننده عضو طرح، به کشورهای عضو و غیر عضو سازمان کنفرانس اسلامی می باشد. هم اکنون تعداد کشورهای عضو طرح یاد شده بالغ بر ۲۴ کشور میباشد.

شرایط و ضوابط تامین مالی:

- درخواست تامین مالی بایستی از طریق صادر کننده مستقیماً به بانک توسعه اسلامی و یا نمایندگی ملی طرح در کشور خود که در ایران بانک توسعه صادرات است ارسال شود.

- تامین مالی مذکور براساس عقد مرابحه یا فروش اقساطی ارائه می گردد. طرح فوق میتواند ۱۰۰٪ ارزش معامله را تحت پوشش قرار دهد.

- دوره تامین مالی با توجه به ماهیت کالا به شرح زیر است:

- کالاهای مصرفی: بین ۶ تا ۲۴ ماه

- کالاهای واسطه ای: بین ۶ تا ۳۶ ماه

- کالاهای سرمایه ای: بین ۶ تا ۱۲ ماه

نرخ کارمزد:

نرخ کارمزد عبارت از ۱۲ ماه لایبور به اضافه

عضو در مقایسه با واردات از کشورهای عضو، حدود نیم درصد نرخ سود بیشتر به کالای وارداتی تعلق می گیرد.

- تاریخ محاسبه ارزش لایبور، همان تاریخ واریز وجه در هر معامله میباشد.

- به منظور تشویق و در صورت بازپرداخت اقساط مربوط در زمان سررسید یا پیش از موعد سررسید اقساط، تخفیفی بالغ بر ۰.۳٪ نرخ سود اضافه شده به لایبور به ذینفع تعلق می گیرد.

- واردکننده بایستی تضمین بلا شرط و غیرقابل فسخی را خواه از طریق یکی از بانک های تجاری مورد قبول IDB و خواه از طریق شرکت اسلامی بیمه سرمایه گذاری و اعتبار صادرات (CIEC) به منظور تضمین بازپرداخت به موقع اصل و فرع تسهیلات درخواستی تهیه و ارائه نماید.

- علاوه بر دینار اسلامی، ارزهای دیگر نظیر: دلار آمریکا، پوند انگلیس، فرانک فرانسه، مارک آلمان، یین ژاپن و یورو می توانند مورد استفاده و معامله قرار گیرند. درخواست استفاده از ارزهای غیر از دینار اسلامی به ترتیب زمان دریافت درخواست، مورد عمل قرار خواهد گرفت.

شیوه درخواست استفاده از تسهیلات:

درخواست هر نوع تامین مالی بایستی از طریق مرجع رسمی مربوطه در هر کشور به بانک توسعه اسلامی ارسال گردد. در جمهوری اسلامی ایران، مرجع رسمی مربوطه وزارت امور اقتصادی و دارایی - دفتر وامها، مجامع و موسسات بین المللی سازمان سرمایه گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران می باشد.

الف - اسناد و مدارک مورد نیاز:

در صورت خرید و واردات از کشورهای غیر عضو در مقایسه با واردات از کشورهای عضو، حدود نیم درصد نرخ سود بیشتر به کالای وارداتی تعلق می گیرد

۱- صورتهای مالی حسابرسی شده شرکت طی سه سال اخیر.

۲- گزارش حسابرسی شده صورتهای مالی و توضیحات مربوطه.

۳- اساسنامه و چارت سازمانی شرکت.

۴- مشخصات فنی کالای مورد نیاز.

۵- برآورد واقعی تسهیلات مورد نیاز.

۶- معرفی بانک ضامن و ارائه تأییدیه بانک ضامن جهت ارائه ضمانتنامه بانکی.

۷- اعلام نام کشور عرضه کننده کالا.

ب- پس از تصویب اعتبار و انعکاس مراتب

کالای مورد نیاز خود را از بانک توسعه اسلامی می خرد و کل ارزش کالای خریداری شده را بصورت اقساط به بانک توسعه اسلامی پرداخت می نماید.

سایر فعالیت ها

۱- کمک مخصوص به کشورهای عضو توسعه نیافته و بسیار فقیر

بانک توسعه اسلامی با درک نیاز استراتژیک به کاهش فقر در کشورهای عضو، تلاش می کند تا به تامین مالی پروژه هایی بپردازد که تاثیر مستقیمی در کاهش فقر (به ویژه در کشورهای کمتر توسعه یافته) دارند. این موضوع در دستور کامل استراتژی میان مدت بانک مورد تاکید قرار گرفته است. بانک پروژه هایی که در زمینه های بهداشت، آموزش ابتدایی و حرفه ای، توسعه کشاورزی، تامین آب و ... باشند و وضعیت زندگی فقرا و فرصت های شغلی را بهبود بخشند را انتخاب میکند.

در میان ۵۱ کشور عضو بانک توسعه اسلامی، ۲۱ کشور کمتر توسعه یافته وجود دارد. این کشورها از نظر اعطای وام در اولویت قرار دارند. این تسهیلات بدون بهره و تنها با کارمزد هزینه های اجرایی استفاده کننده با دوره تنفس و بازپرداخت طولانی تری نسبت به سایر تسهیلات به این کشورها پرداخت میشود و معمولاً مختص پروژه هایی است که تاثیر عمده ای در توسعه اقتصادی و اجتماعی این کشورها دارد. در این راستا هیات مدیره اجرایی بانک در سال ۱۹۹۲م. حساب خاصی با کارمزد بسیار کم و

توسعه موافقتنامه ای را تحت عنوان قرارداد خرید (Purchase Contract) با صادرکننده منعقد و از سوی دیگر موافقتنامه ای تحت عنوان قرارداد فروش مجدد (Contract Resale) با واردکننده امضاء مینماید.

- صادر کننده پس از انعقاد قرارداد با IDB، کالاهای خود را به IDB می فروشد و ۱۰۰٪ وجه مربوط به قرارداد خرید را دریافت می نماید. از سوی دیگر وارد کننده پس از انعقاد قرارداد،



بانک توسعه اسلامی همه ساله بمنظور شناسایی، تقدیر و تشویق کوشش های برجسته و خلاقیتی که توسط اشخاص و یا موسسات در زمینه "اقتصاد" و یا "بانکداری اسلامی" در کشورهای عضو صورت می پذیرد جایزه ای به ارزش ۳۰,۰۰۰ دلار اسلامی در نظر می گیرد



حاشیه سودی که مورد به مورد و بر اساس نرخ ریسک اعتبار خریدار و دوره بازپرداخت توسط بانک توسعه اسلامی تعیین می شود محاسبه میگردد. معمولاً نرخ کارمزد اعمال شده از سوی بانک توسعه در قالب طرح موصوف کمتر از میزان نرخ کارمزدی است که در قالب طرح تئشب اعمال می شود و عبارت از Libor باضافه حاشیه سودی است که معمولاً "کمتر از یک درصد میباشد.

رویه و طرز عمل استفاده از تسهیلات:

- صادرکننده بایستی در اولین قدم، درخواست تامین مالی را مستقیم به بانک توسعه اسلامی و یا از طریق نمایندگی ملی تعیین شده در کشور خود (که در کشور ما بانک توسعه صادرات ایران به آدرس خیابان خالد اسلامبولی نبش کوچه ۲۱ - شماره ۱۲۹ صندوق پستی ۱۵۸۷۵/۵۹۶۴ میباید) به بانک توسعه اسلامی ارسال نماید.

- اطلاعات کاملی از شرکت (آدرس، وضعیت حقوقی، حوزه فعالیت) و اساسنامه شرکت، آخرین گزارش های سالانه شرکت به زبان انگلیسی تهیه و ارائه نماید.

- اطلاعات کامل مربوط به واردکننده (آدرس، وضعیت حقوقی، حوزه فعالیت و ...) مبلغ مورد نیاز، مشخصات فنی کالا، دوره تامین مالی، اعلام وضعیت تولید، داخلی بودن کالا و تصویری از قرارداد عرضه و فروش اولیه فی مابین وارد کننده و صادر کننده بایستی ارائه گردد.

- کپی صورت های مالی حسابرسی شده وارد کننده طی سه سال گذشته همراه با کپی گزارش حسابرسی مربوطه.

- اعلام نام بانک ضامن واردکننده جهت تضمین بازپرداخت اصل و فرع تسهیلات.

- پس از طی مراحل فوق، نمایندگی ملی مربوطه، درخواست تامین مالی دریافتی از صادرکننده را بررسی میکند.

- پس از بررسی و در صورت موافقت نمایندگی ملی فوق، درخواست مزبور همراه با توصیه های نمایندگی ملی مذکور در خصوص موضوع به IDB ارسال میگردد.

- در صورت تصویب درخواست یاد شده، مراتب مربوط به شرایط و ضوابط استفاده از تسهیلات به اطلاع نمایندگی ملی صادرکننده و واردکننده خواهد رسید.

- در راستای اجرای درخواست استفاده از تسهیلات، نمایندگی ملی از جانب بانک



مبلغ ۱۰۰ میلیون دلار برای کمک به کشورهای مذکور افتتاح نمود. از حساب مذکور وام هایی با دوره تنفس ۱۰ ساله و بازپرداخت ۲۵ الی ۳۰ سال پرداخت می گردد.

۲- طرح کمک های خاص برای کشورهای عضو و جوامع مسلمان در کشورهای غیر عضو:

بانک توسعه اسلامی طرح های خاص گوناگونی را در کشورهای عضو و همچنین جوامع مسلمان در کشورهای غیر عضو تامین مالی می نماید. فعالیت در کشورهای عضو عمدتاً به منظور یافتن شرایطی برخاسته از حوادث طبیعی، مشکلات مهاجرین، آوارگان، پناهندگان و هر گونه حوادث پیش بینی نشده دیگر می باشد. از طرف دیگر این کمک ها برای جوامع مسلمان کشورهای غیر عضو در ارتباط با بهبود و پیشبرد وضعیت اقتصادی و اجتماعی این جوامع است.

۳- برنامه بورس تحصیلی بانک توسعه اسلامی:

بانک توسعه اسلامی در چارچوب برنامه بورس تحصیلی تکنولوژی پیشرفته "Program for High Technology IDB Merit Scholarship" هر ساله تعداد ۲۰ بورس تحصیلی در اختیار داوطلبان کشورهای عضو قرار میدهد.

برنامه بورس تحصیلی به منظور ارتقاء قابلیت های علمی و فنی نیروی انسانی کشورهای عضو بانک و در زمینه های مورد نیاز این کشورها از سال ۱۹۸۸ تاکنون اجرا می گردد. بورس های تحصیلی در دو دوره سه ساله دکترای و دوره یکساله تحقیقاتی فوق دکترای طبق ضوابط و شرایطی خاص در یکی از رشته های مورد قبول بانک به افراد واجد صلاحیت اعطاء میشود. هدف از این برنامه افزایش مهارت های فنی افراد کشورهای عضو و پیشرفت علمی - فنی و قابلیت های تحقیقاتی داوطلبان بورسیه و محققین این کشورها است.

۴- جایزه اقتصاد و بانکداری اسلامی:

بانک توسعه اسلامی همه ساله بمنظور شناسایی، تقدیر و تشویق کوشش های برجسته و خلاقیتی که توسط اشخاص و یا موسسات در زمینه "اقتصاد" و یا "بانکداری اسلامی" در کشورهای عضو صورت می پذیرد جایزه ای به ارزش ۳۰,۰۰۰ دینار اسلامی (حدوداً ۴۰/۳۹۳۰ دلار) در نظر می گیرد که به برجسته ترین این کوشش ها اعطاء می نماید. جایزه مذکور همراه یک تقدیرنامه با آرم بانک توسعه اسلامی، هر

ساله طی یک مراسم رسمی در خلال اجلاس سالانه هیات عامل مذکور به فرد منتخب اعطاء میگردد. این جایزه در رشته "بانکداری اسلامی" به فرد یا افراد یا موسساتی اعطاء میشود که:

۱- کار پژوهشی و تحقیقاتی برجسته ای در زمینه بانکداری اسلامی انجام داده باشند.

۲- یا به بسیج توانایی های علمی در این زمینه پرداخته و به کوشش هایی که جهت اعتلای بانکداری اسلامی صورت گرفته کمک شایان توجهی کرده باشند.



در میان ۵۱ کشور عضو

بانک توسعه اسلامی،

۲۱ کشور کمتر توسعه یافته

وجود دارد.

این کشورها از نظر اعطای

وام در اولویت قرار دارند

۳- یا به اجرای برنامه های بانکداری اسلامی جهت تحقق اهداف آن، فعالیت موثر و برجسته ای انجام داده باشند.

کارهای تحقیقاتی که از طرف کشورهای عضو معرفی می گردند، بایستی چاپ شده و از اعتبار علمی برخوردار باشند و همچنین آثاری که قبلاً برنده هر نوع جایزه بین المللی شده اند بایستی برای دریافت جایزه معرفی گردند.

۵- جایزه بانک توسعه اسلامی برای علم و فناوری:

بانک توسعه اسلامی به منظور شناسایی تقدیر و تشویق کوشش های برجسته و خلاقیتی که توسط موسسات علمی و فنی در زمینه علوم و فنون صورت میگردد، در دویست و دومین جلسه هیئت مدیره اجرایی خویش تصویب نموده است، سه جایزه هر یک به ارزش ۱,۰۰۰,۰۰۰ دینار اسلامی تحت عنوان "جایزه بانک توسعه

اسلامی برای علم و فناوری" به یکی از موسسات کشورهای عضو که فعالیت برجسته در زمینه علم و فناوری نموده اند، اعطاء نماید. جایزه مذکور سالانه به فعالیت هایی تعلق خواهد یافت که دارای ویژگی های ذیل باشند:

الف) ایفای مشارکت برجسته علمی در توسعه یکی از کشورهای عضو.

ب) احراز دستاورد عمده در یکی از رشته های منتخب علمی.

ج) انجام بهترین تحقیقات علمی.

طبق شرایط بانک نامزدهای جایزه می بایست دارای شرایط ذیل باشند:

۱- موسسه تحقیقاتی یا دانشگاهی و توسعه ای درگیر در تحقیقات کاربردی باشند.

۲- موسسه خصوصی یا عمومی ملی یا منطقه ای یکی از کشورهای عضو بانک باشند.

۳- در یکی از رشته های منتخب بانک فعالیت نمایند.

۴- حداقل توسط سه موسسه یا مقام علمی مشهور معرفی شده باشند.

۵- در صورتی به برنده جایزه اعطاء شود که شخصاً متعهد شود که دستاوردهای خویش را به کشورهای عضو بانک ارائه نماید.

۶- از طرف اعضای خود آن موسسه یا موسسات وابسته به بانک معرفی نشده باشند.

معیارهای انتخاب عبارتند از:

- موفقیت علمی در زمینه علوم و فنون

- کمک موثر به پیشرفت در زمینه علوم و فنون

- بکر بودن موضوع

- داشتن تاثیرات قابل لمس و کمی

- قابلیت انتقال و تکرار

- کمک به حفظ و بقای محیط زیست

- فعالیتهای مرتبط با اهداف جایزه و توسعه اقتصادی

- شرایط و توانایی های کارکنان (سوابق علمی - جوایز و ...)

- تجارب کاری کارکنان (نتایج تحقیقات و ...)

- بهره برداری بهینه از ابزارهای تحقیقاتی مثل (آزمایشگاهها، کارگاهها و ...)

- کیفیت و سطح تحقیقات مشترک و همکاری با گروهها و موسسات خارج یا سایر کشورهای عضو بانک

- تعهد به همکاری و مشارکت اطلاعاتی با سایر مراکز علمی، فنی و موسسات تحقیقاتی در کشورهای عضو بانک.

ادامه در شماره آینده